

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ВИЩІЙ ОСВІТІ: МОЖЛИВОСТІ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Використання штучного інтелекту (ШІ) у вищій освіті за останні п'ять років набуло значного поширення, відкриваючи нові можливості для покращення освітнього процесу. Технології штучного інтелекту стимулюють значні зміни оновлюючої концепції вищої освіти, оптимізуючи підготовку кадрів і впроваджуючи інноваційні моделі функціонування освітніх закладів.

Впровадження штучного інтелекту значно трансформує освітній процес, забезпечуючи підтримку студентам, викладачам та адміністраторам. Адаптивні системи управління навчанням та інтелектуальні тьюторські платформи здатні персоналізувати освітній досвід студентів та сприяти ефективнішому засвоєнню знань, тоді як інтелектуальна віртуальна реальність покликана зробити навчання інтерактивним і практичним, імітуючи реальні умови [5]. Для викладачів ШІ допомагає автоматизувати рутинні завдання, такі як оцінювання, адміністрування та розробка навчальних матеріалів, що суттєво зменшує їхнє щоденне навантаження. Інструменти для адміністрування допомагають приймати обґрунтовані рішення, оцінювати ефективність викладачів і вдосконалювати освітні моделі. Безперервний моніторинг прогресу студентів, можливий завдяки алгоритмам машинного навчання, дозволяє виявляти труднощі та пропонувати своєчасну підтримку, роблячи освіту більш доступною, продуктивною та орієнтованою на результат [4, 5].

Великі мовні моделі, зокрема ChatGPT, відкривають нові перспективи у сфері вищої освіти. Інтерактивність та врахування контексту дозволяють використовувати моделі для стимулювання інтересу студентів, формування аналітичних навичок і створення інтерактивних навчальних інструментів, таких як вікторини, флеш-картки та інше. Це сприяє активній участі студентів у навчанні та глибшому засвоєнню матеріалу. ChatGPT забезпечує зворотний зв'язок у реальному часі, пояснює складні концепції та адаптує матеріали до індивідуальних потреб студента. Швидке створення навчальних матеріалів і практичних завдань може економити час

викладачів, зберігаючи при цьому якість освітніх ресурсів, і підвищуючи ефективність сучасного навчального процесу [1, 3].

Проте, використання штучного інтелекту у вищій освіті супроводжується як значними перевагами, так і численними викликами. Серед основних ризиків використання штучного інтелекту – можливість шахрайства студентів на іспитах, обмеження творчого потенціалу студентів через використання автоматизованих рішень, ризик використання недостовірної інформації, згенерованої ШІ та потенційне недотримання академічної доброчесності. Для викладачів це створює труднощі в оцінюванні робіт, згенерованих штучним інтелектом, які здатні обходити системи перевірки на плагіат. Крім того, використання студентами штучного інтелекту може знижувати їхню активну участь у навчанні, позбавляючи можливості самостійно розв'язувати проблеми та розвивати критичне мислення [1, 3].

У сукупності ці виклики підкреслюють важливість обережного і обґрунтованого застосування технологій ШІ у вищій освіті. Поєднання можливостей штучного інтелекту з традиційними методами навчання здатне зберегти баланс між технологічними досягненнями та розвитком фундаментальних навичок студентів, таких як критичне мислення, самостійність і творчість [1].

Для мінімізації ризиків, пов'язаних з інтеграцією ШІ у вищу освіту, викладачам та студентам необхідно відповідально ставитися до використання згенерованого контенту, критично перевіряти його достовірність і вивчати джерело інформації. Важливим заходом є переорієнтація оцінювання з кінцевого результату на оцінку навчального процесу, що сприятиме рефлексії, активній взаємодії студентів із матеріалом і розвитку власного, автентичного досвіду. Викладачам рекомендовано розробляти завдання, які вимагають активного залучення студентів. Такий підхід сприятиме не лише забезпеченню якості й ефективності навчального процесу, але й дотриманню принципів академічної свободи та доброчесності [3].

Також варто зазначити, що успішна інтеграція ШІ у навчальний процес вимагає достатньої обізнаності серед викладачів про використання цих технологій. Тому, важливо, щоб університети інвестували у підвищення цифрової грамотності викладачів, забезпечуючи ресурси та час для освоєння технологій [2, 4].

Висновок. Штучний інтелект відкриває нові можливості для вищої освіти, сприяючи персоналізації навчання, автоматизації оцінювання, інтерактивності освітнього процесу, зниженню навантаження на викладачів і вдосконаленню освітнього процесу. Водночас його впровадження у вищу освіту супроводжується

викликами, такими як ризики для академічної доброчесності, зниження рівня знань, креативності та критичного мислення у студентів і недостатня обізнаність викладачів. Для успішної інтеграції ШІ необхідно збалансувати інновації з традиційними методами освіти, стимулювати активність студентів, модифікувати систему оцінювання та інвестувати у цифрову грамотність викладачів.

Університети, що адаптуються до цих викликів, можуть стати провідниками інноваційних практик, які покращують якість освіти та сприяють підготовці студентів до майбутньої професійної діяльності.

Майбутні дослідження мають зосередитись на оцінці впливу ШІ на результати навчання та розробці ефективних стратегій його інтеграції в освітній процес.

Література:

1. AlAfnan, Mohammad Awad, et al. «Chatgpt as an educational tool: Opportunities, challenges, and recommendations for communication, business writing, and composition courses.» *Journal of Artificial Intelligence and Technology* 3.2 (2023): 60–68.
2. McGrath, Cormac, et al. «University teachers' perceptions of responsibility and artificial intelligence in higher education-An experimental philosophical study.» *Computers and Education: Artificial Intelligence* 4 (2023): 100139.
3. Rasul, Tareq, et al. «The role of ChatGPT in higher education: Benefits, challenges, and future research directions.» *Journal of Applied Learning and Teaching* 6.1 (2023): 41–56.
4. Xia, Xiaolin, and Xiaojun Li. «[Retracted] Artificial Intelligence for Higher Education Development and Teaching Skills.» *Wireless communications and mobile computing* 2022.1 (2022): 7614337.
5. Zawacki-Richter, Olaf, et al. «Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education–where are the educators?.» *International Journal of Educational Technology in Higher Education* 16.1 (2019): 1–27.